

ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಆಸರೆ ನೀಡುವುದು:

ಆಸರೆ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಬಳ್ಳಿಗೂ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಚಪ್ಪರದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ:

ನಸುಗುನ್ನಿ ಬೆಳೆಗೆ ಇತರ ಬೆಳೆಗಳ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಬಾಧೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಂತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗೆ ಎಲೆ ತಿನ್ನುವ ಹುಳುಗಳು ಮತ್ತು ಎಲೆಚುಕ್ಕೆರೋಗ ತಗುಲಬಹುದು. ಇದರ ಹತೋಟಿಗೆ 5-10 ಮಿ. ಲೀ. ಬೇವಿನ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು 1 ಲೀ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ 15 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಕೊಯ್ಲು ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ

ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಗೆ ವಹಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ಬಲಿತ ಮತ್ತು ಪಕ್ವಗೊಂಡ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಖುತುವಿನಲ್ಲಿ 3-4 ಬಾರಿ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಬಹುದು. ಗಿಡದಲ್ಲೆ ಕಾಯಿಗಳು ಒಣಗಿದರೆ ಒಡೆದು ಬೀಜಗಳು ಸಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ, ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿ 1 ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 3000-4000 ಕೆ.ಜಿ. ಬೀಜ, ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿ 1 ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 1500-1750 ಕೆ.ಜಿ. ಬೀಜ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ಆದಾಯ(ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ)

ಬೆಳೆ	ದರ (ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ) (ರೂ.)	ಖರ್ಚು (ರೂ.)	ನಿವ್ವಳ ಲಾಭ (ರೂ.)
ನಸುಗುನ್ನಿ (ಬೀಜ)	80-100	25,000-30,000	90,000-1,00,000/-

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ :

1) ಆಯುಷ್ ಔಷಧಿ ತಯಾರಕರು 2) ರಘುದಾರರು

ಔಷಧೀಯ ಉಪಯೋಗಗಳು:

ನಸುಗುನ್ನಿಕಾಯಿ ಔಷಧಿಗುಣಗಳು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬೇರುಗಳು ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ, ಉತ್ತೇಜಕ ಮೂತ್ರವರ್ಧಕ, ವಿರೇಚಕ ಮತ್ತು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಬೇರುಗಳನ್ನು ನರಗಳ ದೌರ್ಬಲ್ಯತೆ, ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು, ಮೂತ್ರಜನಕಾಂಗದ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಜಲೋದರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಬೇರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮುಲಾಮನ್ನು ಆನೆಕಾಲು ರೋಗದಲ್ಲಿ ಲೇಪನವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ. ಬೀಜಗಳು ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೀಜ ಚೂರ್ಣ 5-10 ಗ್ರಾಂನಷ್ಟನ್ನು ಬಿಲಿಸೆರಗು, ವೀರ್ಯದೋಷ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಿನ ಹಲವು ತೊಂದರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಚರ್ಮದ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ನವೆ/ತುರುಕಿ/ಕಡಿತ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಭಯಾನಕವಾದ ಗಂದೆಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ :

ಈ ಕರಪತ್ರದಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ರೈತರು ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಕೋರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ / ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ತಿಳಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಔಷಧಿ ಗಿಡಮೂಲಕಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ನಸುಗುನ್ನಿಕಾಯಿ

ಫೆಬ್ರವರಿ 2018

ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯವರ ಕಛೇರಿ
4ನೇ ಮಹಡಿ, ವನವಿಕಾಸ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ,
18ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560003.
ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ : 080-23464089/23466431
ಇ-ಮೇಲ್ : ceokampa@gmail.com

ನಸುಗುನ್ನಿಕಾಯಿ

- ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು** : ಮುಕುನ ಪ್ರುರಿಯನ್ಸ್
(*Mucuna pruriens*)
- ಕುಟುಂಬ** : ಲೆಗ್ಯುಮಿನೇಸಿ
(*Leguminaceae*)
- ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಭಾಗ** : ಬೀಜ
- ವಾಣಿಜ್ಯ ಹೆಸರು** : ನಸುಗುನ್ನಿ

ಪರಿಚಯ:

ಇದು ಭಾರತದ್ಯಂತ, ಅಂಡೋಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೊನಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಮೃದುವಾದ ಕಾಂಡವುಳ್ಳ, ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಳ್ಳಿ, ಒಂದು ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಉಪ ಎಲೆಗಳು ಜೋಡಣೆಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಉಪ ಎಲೆಗಳ ತೊಟ್ಟಿನ ಭಾಗದ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೂವುಗಳು ಎಲೆಗಳ ಬಾಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. 5-10 X 1.5 ಸೆ.ಮಿ. ಅಳತೆಯ ಕಾಯಿಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣರೋಮಗಳಿಂದ ಆವೃತಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ರೋಮಗಳು ಕಂದು ಅಥವಾ ಬೂದು ಬಣ್ಣದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ 4-6 ಬೀಜಗಳು ಕಾಣಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಬೀಜಗಳ ಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪು. ಇದರ ಬೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರೈಜೋಬಿಯಂ ಸೂಕ್ತ ಜೀವಿಗಳಿದ್ದು ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದಾಗ ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರಜನಿಕ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಲೆಗಳು ಉದರಿ ಸಾವಯವ ಅಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಗಮ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ:

ಈ ಬಳ್ಳಿ ಬೇಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಯೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುಗಿಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಚಲು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಸಮತಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಸಾಲ ಮರದ (ಬಿಳಿ ಬೋಗಿಮರದ) ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇತರೆ ಭಾಷೆಯ ಹೆಸರುಗಳು:

- ಸಂಸ್ಕೃತ** : ಆತ್ಮಗುಪ್ತ, ಕಪಿಕಚ್ಚು, ವಾಸರಿ
ಹಿಂದಿ : ಕಿವಾಜಿ, ಕೌಂಜಿ, ಗೂಂಡ
ತಮಿಳು : ಪೂನಾಯಿಪಿಡುಕೈನ್
ತೆಲುಗು : ದುಲಗುಂಡಿ, ಪಿಲಿಯದುಗು
ಇಂಗ್ಲೀಷ್ : ವೆಲ್ಟ್ ಬೀನ್

ತಳಿಗಳು:-

ತುರಿಕೆರಹಿತ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ಎರಡು ತಳಿಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ತೋಟಗಾರಿಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ.

ಅರ್ಕಾ ಅಶ್ವಿನಿ:-

ಇದು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ತಳಿಯಾಗಿದ್ದು ಬಿತ್ತಿದ 120-130 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೂಗಳು ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣವಿದ್ದು ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಿಯ ಬುಡದ ಗೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಕಚ್ಚಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೀಜಗಳು ಕಪ್ಪಿದ್ದು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ಬಿಳಿ ಚುಕ್ಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆಧಾರ ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 2 ರಿಂದ 2 1/2 ಟನ್, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 1 1/2 ಟನ್ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬಹುದು, ಬೀಜದಲ್ಲಿ 3.2 ರಿಂದ 4% ವರೆಗೆ ಎಲ್-ಡೋಪ ವಿದೆ.

ಅರ್ಕಾ ಧನ್ವಂತರಿ:-

ಇದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ತಳಿಯಾಗಿದ್ದು ಬಿತ್ತಿದ 180-190 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೂಗಳು ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣವಿದ್ದು ಉದ್ದವಾದ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳಿದ್ದು, ಹಸಿಕಾಯಿಗಳು ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬೀಜಗಳು ಕಪ್ಪಿದ್ದು ಮಧ್ಯಮಗಾತ್ರವಿದ್ದು ಹೊಳಪಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬೀಜದಲ್ಲಿ 4 ರಿಂದ 4.5% ಎಲ್-ಡೋಪವಿದೆ. ಆಧಾರ ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 4 ರಿಂದ 4 1/2 ಟನ್, ಮತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದಲ್ಲಿ 1 ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 2 ರಿಂದ 2 1/2 ಟನ್ ಇಳುವರಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು, ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು

ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹವಾಗುಣ

ನಸುಗುನ್ನಿಕಾಯಿಬಳ್ಳಿ ಗಡುತಾರವಾದದ್ದು ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀರು ಬಸಿಯುವಂತಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥ (Organic Matter) ವಿರುವ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಉಷ್ಣ ಮತ್ತು ಸಮಶೀತೋಷ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ನೀರಾವರಿಯ ಸೌಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ವರ್ಷವಿಡೀ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಹವಾಗುಣದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಡುಶೀತ ಮತ್ತು ಹಿಮವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು:

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ	ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ
01	ಬೀಜಗಳು (ಕೆ.ಜಿ.)	12	30
02	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ (ಟನ್)	06	15

ಭೂಮಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಬಿತ್ತನೆ :

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಯಾದಲ್ಲಿ ನಸುಗುನ್ನಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಬಹುದು. ಭೂಮಿಯನ್ನು 2-3 ಬಾರಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿ ಹದಮಾಡಬೇಕು. 1 ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 15 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಭೂಮಿಸಿದ ಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಬೀಜಗಳನ್ನು 60 ಸೆ.ಮೀ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ತಕ್ಷಣ ನೀರು ಹಾಯಿಸುವುದು.

ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಕಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ:

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 15-20 ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 60 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಸುಗುನ್ನಿ ಬಳ್ಳಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗೆ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದ ನಂತರ ಮತ್ತು ನವಂಬರ್ ಮತ್ತು ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 4-6 ಬಾರಿ 20-25 ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಯಿಸಬೇಕು.